

gospodarske, obrtniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 18. oktobra 1876.

Obseg: Nova trava za živinsko krmo. — Poduk za povzdigo našega predivstva. — Nekoliko iz Mariborske vinske razstave. (Dal.) — Kmetijski zgodovinski spomini vsega sveta vredjeni po mesecih. (Dal.) — Sadjerejcem na znanje. — Popotne črtice. (Dalje.) — Slovansko slovstvo. — Avstrija in jugoslovanski boj. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Nova trava za živinsko krmo.**

V 41. listu kmetijskega časnika „Oesterr. Landw. Wochenbl.“ neki gosp. A. Kodosanyi v Gödöllö-u na Ogorskem s tako toplo besedo popisuje in priporoča travo, ki jej je imé velikanska kostreba ali rapulja (Riesentrespe, bromus inermis), da ne utegne odveč biti, ako tudi v našem listu naše gospodarje seznanimo s to travo, kateri na Ogorskem v suhih krajih tako hvalo pojó, da jo imenujejo pravi „blagoslov Božji“. Že nad 30 let jo na Ogorskem sejejo in po tolikoletnih skušnjah je potrjeno, da je ni trave, ki bi tudi najhujši suši tako se zoperstavila kakor ta, ki se tudi na slabi ilovnati, pa tudi rujavi in rumeni peščenih zemlji dobro obnaša. Ona na pridelku še nemško deteljo (lucerno) prekosí in predenica jej ne dela škode, kakor uni.

Velikanska kostreba ima 3 do 4 čevlje visoko steblo z zeló razširjenim latovjem (metlicami), je tedaj visoka zeló metličasta trava.

Živina vsake vrste opresno (frišno) in suho rada jé.

Na Ogorskem poznajo kraje, katere so pred 15 leti obsejali s to travo, izprva jo kosili, potem pa jo popasli, in ti kraji so še dandanes dobri pašniki.

Sejejo to travo prav zgodaj spomladi, dá se pa tudi v jeseni sejati; setev listopada meseca se je zadnja leta še bolje obnesla kakor spomladanska. V Magószu jo sejejo spomladi s pšenico, ječmenom ali ovsom, — v jeseni pa s pšenico vred zato, da več dobička od zemlje dobijo, kakor če bi jo sejali čisto samo, ker se prvo leto še ne sme kositi, pa tudi ne še popasti, da površnih tankih koreninic paseča se živina ne poškodeje.

Kosí se ta trava takrat, ko so metlice že dobro izraščene. V Magószu dá ena košnja toliko krme, kakor je dadó 3 ali 4 košnje nemške detelje. Kositi se dá 12 do 15 let. Za krmo živine je več vredna kot nemška detelja, in senó njeno je še celó več vredno takrat, ko se trava za seme pustí.

Nekateri kraji na Ogorskem toliko trpijo po suši, da so znani celemu svetu, in vendar skušnje učijo, da te trave ne vniči tudi huda suša.

Gori omenjeni gosp. Kodosanyi, ki v Dunajskem časniku priporoča to travo, bi gotovo tudi vstregel kmetovalcem, ki semena te trave za poskušnjo želijo.

Poduk za povzdigo našega predivstva.

Gosp. Andrej Piskar, ki je bil pred več leti s podporo ministersko od družbe kmetijske Kranjske v Moravski Schönberg poslan, da se ondi naučí izdelovanja prediva po najbolj hvaljenem Belgiškem načinu in se od onega časa peča posebno s tem kmetijskim razdelkom, je kakor pred dvema letoma v Vodicah, tako tudi letos s potrjenjem sl. ministerstva kmetijstva v Šmartnem pri Litiji in v Stari Loki gospodarjem razkladal boljše napravljanje prediva. Po želji odbora družbe kmetijske je popisal svoje potovanje za „Novice“, da bistvo njegovega popotnega poduka izvedó tudi drugi naši gospodarji, ki lan sejejo in predivo izdelujejo.

V Šmartnem pri Litiji je bil z dotičnim Belgiškim orodjem prvokrat 24. in 25. dne u. m., kjer je svoj poduk s sledečim govorom začel:

Častiti gospodarji! Veseli me, ker Vas vidim precejšnje število zbranih, da bi se v današnjem kmetijskem shodu marsikaj pogovorili.

Vem, da me mislite prašati: No, kaj se bomo pa pogovorili, zakaj smo prav za prav prišli sem?

Gotovo mi bo vsak izmed Vas rad pritrdil, da so se časi dandanes silno spremenili. Če bi naši očetje iz groba vstali, za glavo bi se prijeli in mislili, da niso več na tistem svetu, kot so nekđaj bili. Večidel vsi še pomnite, kako so pred tistimi leti plavale ladije gori po Savi, kako živa kupčija je bila takrat med Ljubljano in Siskom, koliko lepih denarjev ste zaslužili takrat na Savi, kako je bilo blagostanje razširjeno. Ravno tako je bilo v mojem kraji ob veliki cesti. — Toda danes je drugače. Ob Savi sopiha železni konj, in tisto blago, ki ste ga nekđaj vozili na ladjah in pri katerem ste lep denar služili, se pelje zdaj po železnici, in malo malo imate vi zaslužka pri tem.

Ni pa naš namen danes preiskovati, kaj je boljše: sedaj ali tadaj. Vsaka reč ima svojo dobro in slabo stran in vsaka se lahko hvali in graja. Toda če se ozremo okoli sebe in pregledamo naše razmere takrat in pa danes, vem, da boste rekli, da je dandanes slabše, kot je bilo nekđaj. Jaz sicer ne bom tajil, da res ne bilo bi slabo zdaj na svetu, al učeni možje, ki študirajo tako imenovano „narodno gospodarstvo“, trdé, da je dandanes na svetu vse bolj popolnoma, da se stanje vsega človeštva vedno boljša, če prav se nam včasí zavolj teh in onih vzrokov to drugače zdi.

Pa naj je to tako ali tako; toliko je gotovo, da kmetovalci dandanes težko shajajo, kakor sami posku-

šate. Poglejmo na eni strani silno visoke davke, visoka plačila delavcem in poslom, na drugi strani pa zopet vse druge potrebščine in stroške pri gospodarstvu, ki so gotovo trikrat veči kot so bili nekaj. Res, da tudi pridelki so dražji postali, toda ne v tej primeri kot stroški. Dober gospodar mora biti, kdor hoče danes gladko shajati; da bi si pa kaj na stran djal, to se le redkemu posreči. Koliko pa je nasproti takih, ki gredó rakovo pot, katerim vedno novcev primanjkuje. — Res so med temi nekateri, ki so sami krivi, da so obožali; toda prav mnogo je pa tudi taci, kateri pri vsi skrbnosti, pridnosti in varčnosti ne morejo naprej.

Pri takem našem stanju, pri takih razmerah se nam pa samo po sebi vsiluje važno vprašanje: kaj pa bo? Če bo tako naprej šlo, bo končno ves kmetijski stan popolnoma opešal in na nič prišel! — Res, predragi možje, to važno vprašanje je že marsikateremu glavo belilo, a ne samo pri nas, ampak tudi po drugih deželah. Al to še ni dosti, samo popraševati, kaj bo! Kedar voda v grlo teče, tudi ne pomaga prašati, kaj bo, — treba je misliti na rešitev, treba je plavati na suho. Tako so tudi kmetovalci drugih dežel delali, ki so bili v ravno takih razmerah, kakor smo mi. Mislili so, poskušali so, shajali se skupaj, pogovarjali in posvetovali se, tako kakor mi danes, kako bi bilo mogoče spraviti se na boljši stan in napredovati, vsaj več ljudi več vé in drug drugemu svoje skušnje pové. Posnemajmo jih tudi mi!

Poprej sem rekel, da dandanes veliko kmetovalcev slabo shaja, to se pravi z drugimi besedami, kmetijski gospodarji imajo leto za letom večje stroške kot dohodke, več izdajo kot pridelajo. Tak gospodar pa, če hoče, da ne pride na nič, mora na vsak način svoje gospodarstvo zboljšati. Pri tem ste mu dve poti odprti, na dva načina si zamore pomagati. Ali mora stroške zmanjšati, da ne bodo presejali dohodkov, ali pa mora dohodke povikšati, da bodo toliki kot stroški. Mi kmetovalci moramo tedaj ali delati na to, da se nam zmanjšajo davki in drugi stroški, ki jih imamo, ali pa moramo povikšati prihodke, da bomo pridelovali več in boljših pridelkov. Prašanje je le: kaj gre lože in gotoveje?

Ako prevdarimo vse današnje razmere, in pa čas, v katerem živimo, moramo spoznati, da bomo težko težko zmanjšali veliko stroškov, in če bi jih kaj, ne bomo jih še tako kmalu. Kakor so dandanes razmere vseh Evropejskih držav, je prav malo upanja, da bi se davki kaj kmalu znižali; še večji utegnejo biti, ker so tudi državne potrebščine zmiraj večje. Tudi drugi stroški pri kmetijstvu se bodo težko dosti zmanjšali, ker že čas tako gré, da je vedno več novih potreb. Toraj se moramo poprijeti samo družega pomočka, namreč: dohodke povikšati, s tem, da bomo pridelovali več in boljših pridelkov. Samo ta pot nam je odprta, če hočemo naprej, druge poti ni!

Ta in uni bo morebiti rekel: No, vsaj se trudim in delam noč in dan, kolikor morem, pa nič ne pomaga, več ne morem pridelati. Gledite, predragi, prav o tem se začne naše razmišljanje, naše učenje in delovanje. Znati moramo, vedeti moramo, kako in kaj. — Le pomislite, koliko je napredovala obrtnija in koliko so napredovale druge umetnosti v teku malo let, koliko pa kmetijstvo! Še od daleč ne sme se primerjati napredek v kmetijstvu pri nas z napredkom v drugih rečeh. Poglejte mašino, ki jo sopar goni! Nekaj vode in kurjave je treba za njo, in ona vleče po železnici toliko blaga na enkrat, kolikor ga je poprej vleklo sto parov konj po cesti. Lejte šivalno mašino! Komu se je pred nekoliko leti le sanjalo, da bomo šivali kedaj brez roke, in vendar vbode njena

šivanka desetkrat v tem času, ko roka enkrat. In tako je pri sto in sto drugih rečeh velikansk napredek, — le v kmetijstvu smo še pri nas v mnogih rečeh tam, kakor v Abrahamovem času. In ravno to, da napredujemo v nekaterih rečeh, v drugih pa zaostajamo, to je za zaostale najhuje. (Kon. prih.)

Nekoliko iz Mariborske vinske razstave.

(Dalje.)

V drugi zborovi seji je poročal dr. Rodler o pravih za vinorejski kongres, rekši, da odsek ni bistvenih sprememb v predvarek mu izročeni pravil za potrebno spoznal. Le toliko je v njih predrugačil, kolikor je treba bilo, da se ta pravila vjemajo z družbino postavo, ker je ministerstvo izreklo, da ono kongres vinorejcev smatra za družbo. — Zbor je pritrdil navedenim premembam. Namen vinorejskega kongresa je povzdiga in pospeševanje vinorejstva in vinske kupčije in pa bramba skupne koristi vinorejstva in vinotrštva po vseh potih, ki so društvu mogoča. Ta kongres bo tedaj navete stavil deželnim zborom in državnemu zboru, ter bo vsako leto septembra meseca v kaki drugi deželi na jugu in severu Avstrije shode kongrese napravljaj. Med južne dežele je vrstil Dalmacijo, Istrijo, Trst, Gorico in južni Tirol. Shod bo vodil poseben centralni odbor. Pri vsakem shodu naj se napravljajo, če je mogoče, razstave vin, grozdja, vinorejskega orodja in učnih pripomočkov za vinorejo in kletarstvo.

Ko so bila pravila sprejeta, je dr. Rösler, vodja poskušalnice za sadje in vinorejo v Klosterneuburgu, govoril o novjših preiskavah zadevajočih trtno uš, njenemu življenju, njeni ploditvi, razširjanju in pa pokončevanju. Med vsemi 200 sredstvi, ki so se že poskuševala zatreti ta mrčes, ne eno ni pomagalo, — je rekel govornik. Pametneje je tedaj z ušjo naprej živeti, kakor Francozje delajo, kakor pa tisoče potrositi in vendar nič doseči. Delajmo mu zatoraj na to, da močne trte izrejamo in da skrbimo, da je zemlja vinogradov kar največ mogoče rahla zato, da po korenini ušive trte bolj počasi gnijó, kajti čem bolj se zakasnuje gnijlina, tem več dobí trta časa za pognanje novih korenin. Na Francoskem zato mešajo zemljo v nogradih s peskom, katerega vsaki trti dadó pol metra na globoko, okoli trte pa en meter na široko. Tudi luknje vrtajo v zemljo. Trtno uš so našli celó 8 čevljev pod zemljo, najbolj ušivo pa je trsje pod lubadjo pri vrhu. Naše dežele k sreči niso temu mrčesu tako ugodne kakor je Francoska.

Po kratkem razgovoru se je dr. Röslerjevo poročilo na znanje vzelo. (Dal. prih.)

Kmetijski zgodovinski spomini vsega sveta vredjeni po mesecih.

Po „Oesterr. Landw. Wochenblatt.“

(Dalje.)

Meseca oktobra.

Dné Leta

7. 1763. Patent cesarice Marije Terezije ukazuje v našem cesarstvu nasadbo murb poleg cest.
7. 1770. Je kmet Adam Schneckloth v Probstei-u v Schleswigu prvi navozil laporja na njivo svojo. Poleg njega je imel kmet Parm Drews v Süderditmarschen u največ zaslug za napeljevanje laporja na polje. Obema se je poleg Schleswig-a postavil spominek zato.

Notranji plačujoči učenci plačujejo po 120 gold. na leto za brano in stanovanje, in sicer za sleherni mesec naprej po 10 gold.

Šolnine plačujejo učenci 2., 3. in 4. vrste po 20 gld. na leto, in sicer: učenci 2. in 3. vrste v polletnih zneskih naprej po 10 gld., — izvanredni učenci 4. vrste pa v trimesečnih zneskih naprej po 5 gld.

Učila, to je knjige, papir, itd. si oskrbeti morajo učenci vseh 4 vrst sami.

§. 4. Na šoli so nameščeni: vodja, ki je ob enem prvi učitelj, — adjunkt kot drugi učitelj, — vinar — in vrtnar.

Vodja predava vino- in sadjerejo, zelenjadorejo, svilorejo, čebelorejo in geometrično risanje; drugi učitelj ostale predmete razen veronauka, katerega predava župnik. Vinar in vrtnar vodita učence v praktičnih delih.

§. 5. Poduk traja dve leti. Šolsko leto pričenja 1. novembra in konča 31. oktobra. Počitnic imajo učenci le 12 dni o velikonoči.

Koncem vsakega šolskega leta je javna preskušnja, h kateri deželni odbor pošilja svojega zastopnika.

Po končanih vseh 4 semestrih dobi učenec šolsko spričevalo.

§. 6. Podučuje se v slovenskem jeziku teoretično in praktično, — vse namreč, kar se v šoli v treh do štirih urah na dan predava teoretično, vse to izvršuje se tudi praktično na zemljiščih, v vinogradih, v drevesnici, v trtnici, sploh v gospodarstvu.

§. 7. Posamezni učni predmeti so sledeči:

1. Naravoznanstvo.
2. Vinoreja (s kletarstvom).
3. Sadjereja.
4. Zelenjadoreja.
5. Sviloreja.
6. Čebeloreja.
7. Kmetijstvo splošno, to je, toliko, da si učenec pridobi kratek pregled kmetijstva sploh.
8. Knjigovodstvo.
9. Zemljemerstvo, vaje v merstvu polja in niveliranje.
10. Risanje.
11. Nadaljevanje učnih predmetov ljudske šole.
12. Veronauk.

§. 8. Po tečajih in bolj na drobno so učni predmeti razdeljeni tako-le:

I. tečaj.

Prvo pol-letje od 1. novembra do 30. aprila.

Naravoznanstvo, in sicer: kemija neorganična. Trtoreja, in sicer: rastninoslovski popis vinske trte, kemični popis vinske trte, raznosti in lastnosti vinske trte, zemljišne razmere za trtorejo, gnojitev vinski trti, odgojni načini vinske trte, množitev vinske trte, požlahtitev vinske trte, zarod novih vinogradov, redna obletna dela v vinogradih, boleznin vinske trte, vinogradom škodljivi mrčesi.

Zelenjadoreja, in sicer: splošna zelenjadoreja, osnova in vreditev zelenjadnega vrta, orodje in druge priprave, obdelovanje, kolobarenje, gnojitev, zalivanje, setev, prezimenje rastlin, godenje ali plodenje rastlin, oprava in ohranitev pridelkov, pridelovanje semen, škodljivi mrčesi.

Sviloreja (teoretični in praktični poduk).

Kmetijstvo splošno.

Zemljemerstvo, kolikor ga potrebuje manjši kmetovalec.

Risanje, posebno gospodarskih pobištev, orodij, strojev, i. t. d.

Nadaljevanje predmetov ljudske šole, čitanje, pisanje, spisje, računstvo, nemški jezik.

Veronauk.

Drugo pol-letje od 1. maja do 31. oktobra.

Naravoznanstvo, in sicer: kemija organska.

Vinoreja in kletarstvo: pravilna klet in pri umnem kletarstvu potrebni stroji, pravilno vrenje mošta, ravnanje z vinom v kleti, naprava belega vina (navadnega, boljšega in najboljšega), naprava črnega vina, umetno napravljena vina, chaptaliziranje, alkoholiziranje, Galiziranje, Patistiziranje vina, Pasteriziranje, naprava likernega vina, naprava šampanjca, poraba kletarskih odpadkov, boleznin vina, kemično preiskovanje mošta in vina.

Zelenjadoreja, in sicer: specialna zelenjadoreja, obdelovanje eno-, dve- in mnogoletnih rastlin za prikuho.

Sviloreja (teoretični in praktični poduk).

Kmetijstvo splošno.

Zemljemerstvo, kolikor ga potrebuje manjši kmetovalec.

Risanje geometrično.

Nadaljevanje predmetov ljudske šole, čitanje, pisanje, spisje, računstvo, nemški jezik.

Veronauk.

Razgovori o praktičnem delovanju istega časa.

(Konec prihodnjič.)

Poduk za povzdigo našega predivstva.

(Konec.)

Misliti bi utegnil kdo, da se v kmetijstvu ne dá tako napredovati, kakor v drugih rečeh. Toda te misli niso prave. Prav tiste kemične in fizikalne najdbe in poskušnje, po katerih se je v obrtniji toliko novih in velikih reči napravilo, so pokazale, da se tudi v kmetijstvu dá vse boljše in lepše napraviti in pridelati, kakor dozdej. Posebno je kemijska znanost odprla kmetijstvu čisto novo prihodnost. Le potreba je, učiti se in truditi, če hočemo kaj doseči.

Ni nam pa treba, da bi morali ravno sami vse poskušati in se učiti, kako in kaj bi bilo bolje. Imamo še izglede pred seboj. Skušeni možje in kmetovalci po drugih deželah so že veliko poskušali in v kmetijstvu veliko zboljšali. Po nekaterih deželah, sosebno na Angleškem, Francoskem, v Belgiji in že tudi po naših deželah v Česki in Moravski je kmetijstvo dandanes res tako visoko stopinjo doseglo, da, če bi pri nas in naših razmerah le polovico jih posnemali, bili bi kmetovalci veliko na boljsem. Ni nam treba družega, kot to: glejmo, kako oni delajo, na nje se ozirajmo, pa bomo dobro shajali!

Poglejte, koliko so v nekaterih deželah zboljšali kmetijsko orodje. Da ne bom govoril obširno, omenim samo to, da imajo na priliko v moji bližini, v Savinski dolini na Štajarskem skoro povsod železne pluge, ki so zelo po Cugmajerjevem načinu izdelani in prav pripravi za bolj močno zemljo. Redek je tam že kak lesen plug. Više gori na Kranjskem pa imajo še vse stare, okorne lesene pluge, kajti nihče ne verjame, da bili bi železni boljši. „Novice“ so že davno na srce govorile gospodarjem, naj se poprimejo Cugmajerjevega pluga; družba kmetijska je nekoliko teh plugov razdelila po deželi; jaz sam sem jih že priporočal po Gorenškem, — a le počasi se širijo, in pogledajte kako. Pred nekimi tedni sem bil v vasi, visoko gori v hribih. Nek gospodar je ravno pripeljal nov, lep, železen plug od kovača domú. Unidan, pravi, se mi je strl moj le-

seni plug, ker sem oral silo trdo deteljišče z dvema paroma volov. Ker nisem imel več nobenega domá, sem šel k sosedu po železnega, in glejte, ko ga pridenem, sta ga dva vola lože vlekla, kot unega poprej dva para, jaz pa sem ga vodil lahko kot peró, ko sem pri unem trpel, da so me roke bolele; zato nisem šel poprej orat, da sem kupil železnega. — Lejte, tako je govoril mož, ki se je poprej še sosedu smejal, ko si je ta napravil železen plug. Ravno tako je pri drugih rečéh. Kako veliko se dá zboljšati živinoreja, če se umno redí; kako velike vrednosti je dober gnoj memo slabega, kako se dá zemlja zboljšati s pravim obdelovanjem, koliko več in lepšega pridelka se dá pridelati na njivi, če je prav obdelana — tega nobeden ne verjame, kdor sam ne vidi in ne poskusi. Dragi možje! predaleč bi prišli, če bi hoteli danes pretehtovati vsake vrste napredek pri kmetijstvu. Mislím, da iz rečenega spoznate, da je kmetovalcem dandanes treba učiti se in premišljevati, kako naj bi ravnali v tako težavnih časih.

Kakor veste, je namen današnjega shoda ta, da bi se pogovorili, kako se umno prideluje lan in izdeluje predivo tako, kakor ga pridelujejo Belgijanci, ki so prvi mojstri v predivstvu. Poprej sem rekel, da je prva in edina pomoč kmetovalcu ta, da svoje pridelke zboljšuje in množí. In predivstvo je tudi pri nas, v naši deželi eden tistih pridelkov, ki je že nekdanj kmetovalcem nesel veliko dobička in to posebno v Vaši okolici. Kranjsko platno bilo je nekdanj imenitno, al dandanes je predivstvo in platnarstvo opešalo, in zakaj? — zato, ker nismo nobene stopinje naprej storili, tako, kakor v drugih deželah; zato je naše blago ostalo preveč hodno, sosedje naši pa so začeli izdelovati lično blago. Po nekaterih krajih je predivstvo prvi kmetijski pridelek, in to je lahko, ker noben pridelek ne vrže toliko dobička, kot ta, če mu zemlja in podnebje ugajata.

Kakor Vam je znano, si naša slavna kmetijska družba veliko prizadeva, da bi se predivstvo po Kranjskem zopet povzdignilo. V ta namen je ona vrvnala današnji shod. Ona preskrbuje kmetovalcem vsako leto po nižani ceni laneno seme iz Ruskega, ker je po skušnjah izpričano, da pravo Rusko seme najlepše stori drugod in tudi pri nas. Pred tremi leti smo po primoci kmetijske družbe gori v Vodica h napravili eno gojilnico, kjer se surov lan godí v vodi, da ga ni treba devati na roso godit. Družba kmetijska je tje tudi podarila vse orodje za umno izdelovanje prediva po Belgijski šegi. To leto je bil lan srednje vrste, a vendar se je pridelalo iz 6 mernikov semena 680 funtov prediva, na neki drugi njivi pa je prirastlo iz 2 mernikov semena 270 funtov prediva. Toliko boljše je toraj Rusko seme memo našega domačega za predivo. Če vzamemo le srednjo mero: 1 cent prediva iz 1 mernika semena, kar v srednjih letih priraste, že to je veliko; zraven tega pa pride še seme, ki je tudi precéj vredno.

Glejte! toliko se more pridelati pri nas sedaj po navadnem načinu. Al če bi pa mi poskušali delati po Belgijskem načinu, potem bilo bi pa še boljše. Kakor sem rekel, smo poskušali v Vodica h izdelovati predivo po Belgijski šegi, in kar je bilo tako napravljenega, so rekli izvedeni možje, da je cent po 30 gold. vreden, med tem, ko so prodajali cent navadnega le po 20 gold.

Belgijsko pridelovanje lanú pa ni nič tako posebnega in težkega, da bi se ga kmetovalci ne mogli poprijeti. Pridelovanje lanú na polji ni nobena umetnost. Najteže je izdelovanje prediva; tukaj je treba mnogo pazljivosti in umetnosti in zato se tega kmetovalci težko sami poprimejo. Toda naš namen pri Bel-

gijskem pridelovanji prediva moral bi biti ravno ta, da bi kmetovalci le pridelovali lan na polji, potem pa bi napravili posebne naprave, to je, izdelovalnice za predivo; v njih bi se lan godil in predivo izdelovalo, tako, da bi kmetovalci kar surov lan tje oddali, kjer bi nekoliko plačali, da se jim napravi tam predivo veliko več vredno kot po navadi; pri tem pa bi manj stalo kot zdaj domá.

Tako ravnajo tudi po drugih deželah, kjer veliko lanú pridelujejo. Vi sami veste, da je z lanom pri goditvi, teritvi in izdelovanji veliko opraviti, — če bi se pa tega znebili, pri tem pa lepše blago imeli, bilo bi to veliko boljše za Vas.

Dragi rojaki! mi moramo naprej tudi v kmetijstvu. Poprimimo se toraj vseh pomočkov in vseh pridelkov, kateri bi nam mogli kaj koristiti. En tak pomoček je pri nas lanoreja in predivstvo. Tudi naše sosedne dežele so bile nekdanj ravno na tem, kakor smo mi dandanes, toda zdaj so pa daleč pred nami. Kar uni zamorejo, zakaj bi mi ne? Zato poskusimo jih posnemati in Bog nam bo dal srečo!

To le, dragi rojaki, sem Vam hotel pred vsem povedati; zdaj pa Vam bodem bolj na drobno razložil pridelovanje lanú in izdelovanje prediva. —“

(Po tem vvodu je sledil dejanski nauk z razkazovanjem dotičnega orodja.)

A. Piskar.

Nekoliko iz Mariborske vinske razstave.

(Dalje.)

V tretji seji je gosp. Schlumberger iz Vöslau-a predlagal, naj drugi prihodnji vinorejski zbor na Dunaji ne bode leta 1878., ampak leta 1879., ker bi sicer navskriž prišel s svetovno razstavo v Parizu, to pa bi na škodo utegnilo biti našemu vinorejskemu shodu. Predlog je bil sprejet.

Dalje je gosp. Schlumberger poročal o vprašanji: „kolikošna colnina naj bi se za vvožnjo in za izvožnjo na prid Avstrijskega vinstva stavila sosednim deželam in takim, ki so izključene iz cola?“ Obveljali so njegovi predlogi po daljem razgovoru, katere je nasvetoval tako le: 1) naj se dosedanja pogodbenena cena po 4 goldinarje za cent kot občna colnina vpelje, — 2) vina iz krajev od colnine izključenih naj se pripuščajo po 1 gold. za cent, — 3) sosednim deželam dozdej dovoljeni colninski poboljški naj nehajo, — 4) colnina naj se vprihodnje pobira v zlatu.

Potem je sledila razprava sledečega vprašanja: „Ali bi ne bilo v podporo Avstrijskemu vinorejstvu in vinotržtvu, ko bi se vpeljali vinski agenti ali opravilniki in ali bi ne bilo želeti, da se taka poskušnja naredí?“ — Vodja vinorejske šole Mariborske gospod Göthe je v obširnem govoru zagovarjal vinske agente, nasprotovali so mu drugi in med njimi tudi dr. Hlubek. Obveljal je predlog gosp. Verk-a, ki je na to šel, naj zbor pripoznava važnost te stvari in vpeljanje vinskih agentov, z dostavkom g. Schlumbergerja: naj se poskušnja v tistih deželah prične, ki jih je volja, to poskušnjo pričeti.

Dr. Mullè je govoril o koristi in potrebi vinskih trgov za vinorejce, trgovce z vinom in pivce vina in predlagal vstanovitev glavnega vinskega trga na Dunaji, potem deželnih vinskih trgov v glavnih mestih vinskih dežel in pa manjših (lokalnih) vinskih trgov v tistih okrajih, kjer se veliko vina prideluje. — Tudi o teh predlogih se je veliko govorilo in sklenilo: „Vinorejski zbor pripoznava veliko važnost vinskih trgov, in posebno priporoča vpeljavo lokalnih vinskih trgov.“

(Dal. prih.)